

Gemeente
Amsterdam

Stedelijk Programmeren en het Stadsprogramma

SLIM Meet-up

Dennis Gaal
Rutger Tiggeler
Stadsregie – Verkeer & Openbare Ruimte

02-03-2026

Stadsregie – team Stedelijke Programmering

Wie zijn we en wat doen we?

■ Samenwerking

Onze basis is de **samenwerking** te bevorderen tussen alle partijen die in de openbare ruimte aan de slag willen

■ Kerntaak

Regisseren van werkzaamheden, bouwactiviteiten en evenementen met impact op de openbare ruimte waarbij we letten op bereikbaarheid, leefbaarheid, veiligheid en de communicatie richting de omgeving

■ Hoe

- Door vroegtijdig te helpen met de afstemming tussen alle partijen met het oog op het lange termijn programmeren van alle werkzaamheden
- Toepassen van de WIOR verordening
- Door neutraal te zijn, we zijn er voor iedereen
- We geven tijdvakken en Regieslots af waarbinnen werk uitgevoerd mag worden met bijbehorende uitvoeringsvoorwaarden

✘ ✘ ✘ Integraal programmeren in gebieden

Waarom is dat eigenlijk nodig?

- Toename complexiteit uitvoering en inpassing van werkzaamheden
- Toename van (ongedekte) ambities
- Sterke behoefte aan informatie en regie
- Budgetten onder druk, desinvesteringen voorkomen
- Verdere krapte op de arbeidsmarkt
- Druk op de beschikbare ruimte in de onder- en bovengrond

→ (door)ontwikkeling Stedelijke Programmering

Programmeren

Wat is dat eigenlijk?

- Wat is programmeren in jullie beleving?

VS

Definitie Stedelijke Programmering

Wat is Stedelijke Programmering volgens ChatGPT?

RU wat is stedelijke programmering?

Stedelijke programmering (in het Engels ook wel "urban programming" genoemd) is het proces van het plannen en coördineren van de ontwikkeling van een stad of stedelijk gebied, met als doel om de kwaliteit van leven van de bewoners te verbeteren en de economische groei te stimuleren.

Stedelijke programmering houdt zich bezig met verschillende aspecten van stedelijke ontwikkeling, waaronder de bouw van huizen, kantoren en andere gebouwen, de aanleg van infrastructuur, zoals wegen, bruggen en openbaar vervoer, en de ontwikkeling van openbare ruimtes, zoals parken en pleinen.

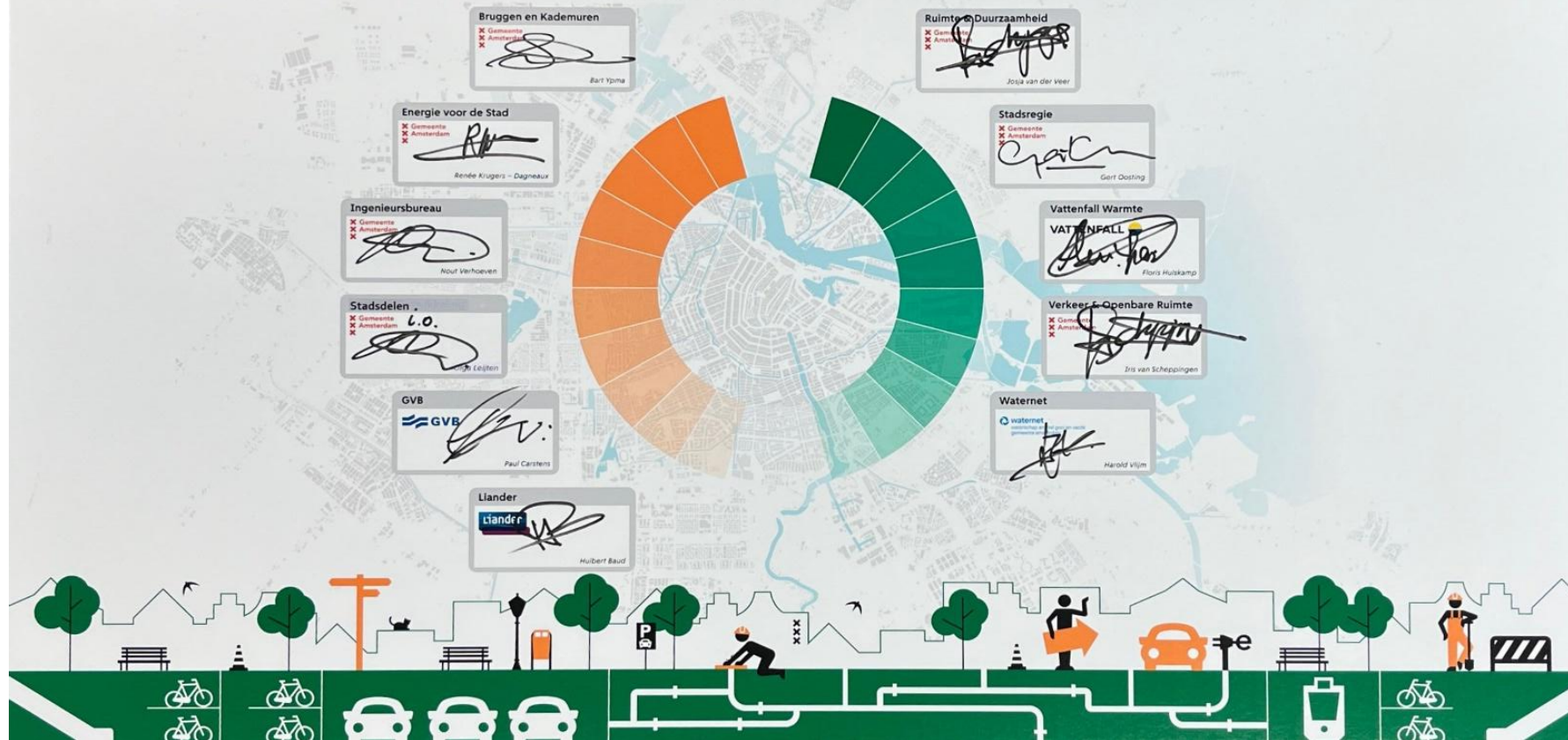
Een belangrijk aspect van stedelijke programmering is het betrekken van de gemeenschap bij het planningsproces, om ervoor te zorgen dat de behoeften en wensen van de bewoners worden gehoord en meegenomen in de ontwikkeling van de stad. Dit kan bijvoorbeeld worden bereikt door middel van openbare bijeenkomsten, enquêtes en andere vormen van participatie van de gemeenschap.

Overheidsinstanties, ontwikkelaars en andere belanghebbenden werken vaak samen bij stedelijke programmering om ervoor te zorgen dat de ontwikkeling van een stad op een geïntegreerde en duurzame manier gebeurt.

Het Verbond

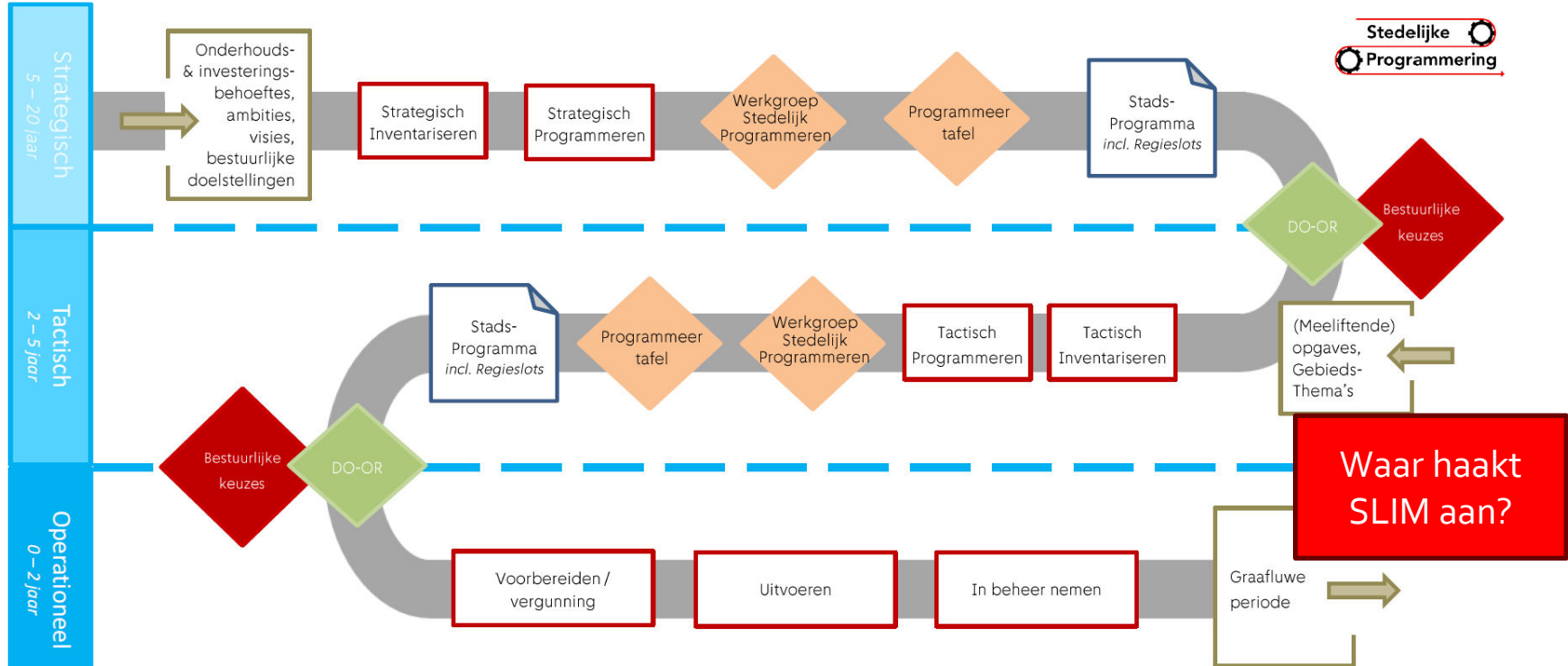
Samenwerkingsafspraken voor de Amsterdamse openbare ruimte

Ontwikkeling Stedelijke Programmering

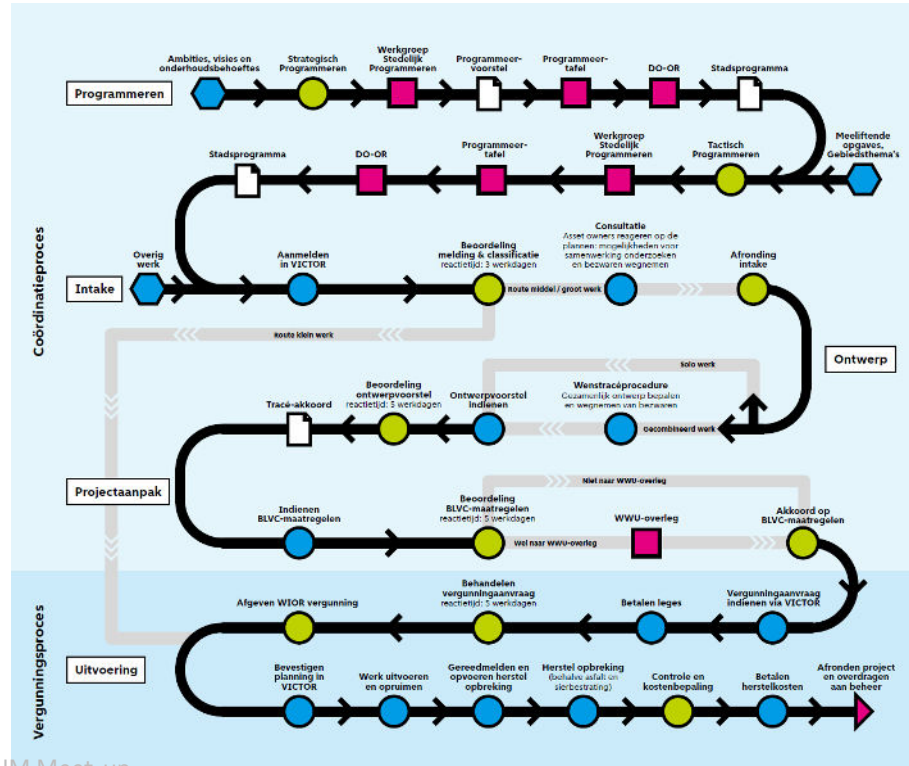
De Programmeerslang – hoe ziet het proces eruit?

Ontwikkeling Stedelijke Programming

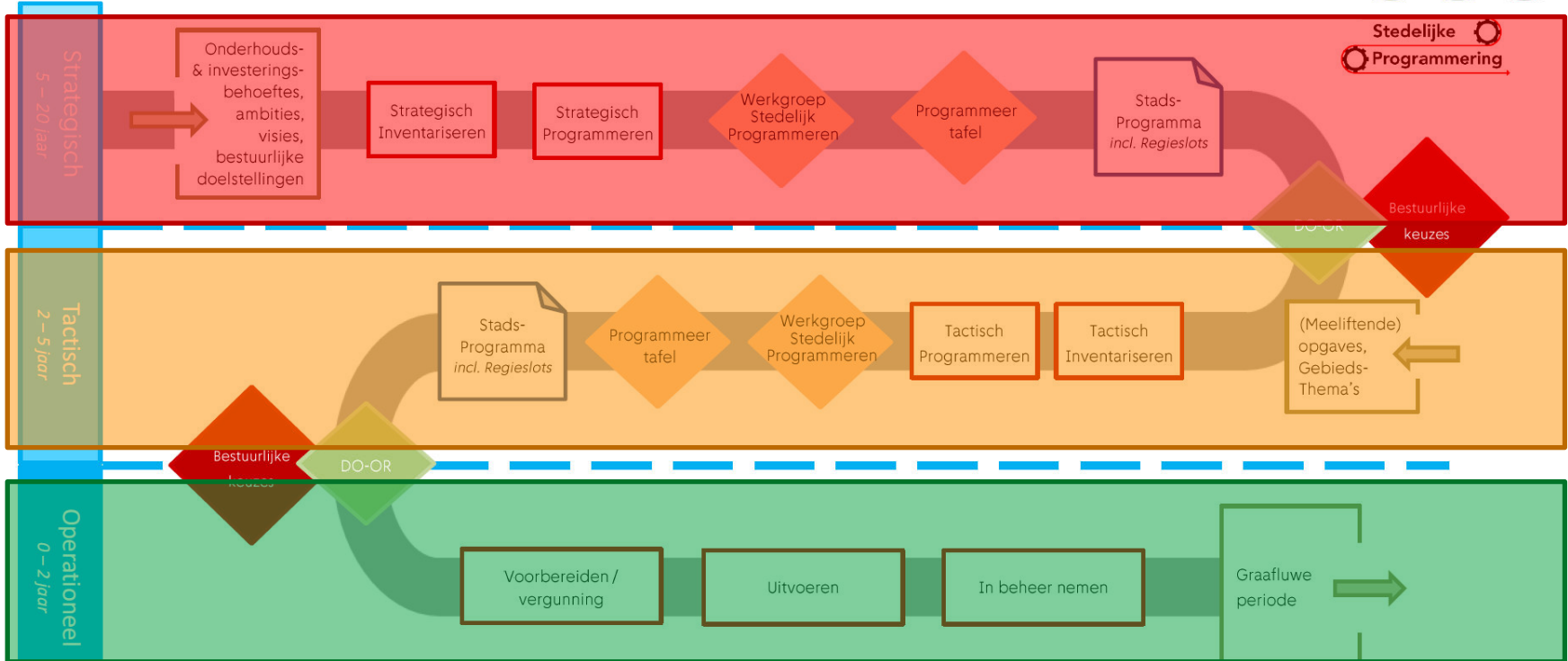
Programmeerslang – nu ook onderdeel van de WIOR proces-slang

Ontwikkeling Stedelijke Programmering

De Programmeerslang – waar staan we nu?

Stedelijke Programmering

Hoe wordt een strategische programmering opgebouwd?

- Opgesteld vanuit diverse strategische opgaven
 - Energietransitie, riool, verhardingen, etc.

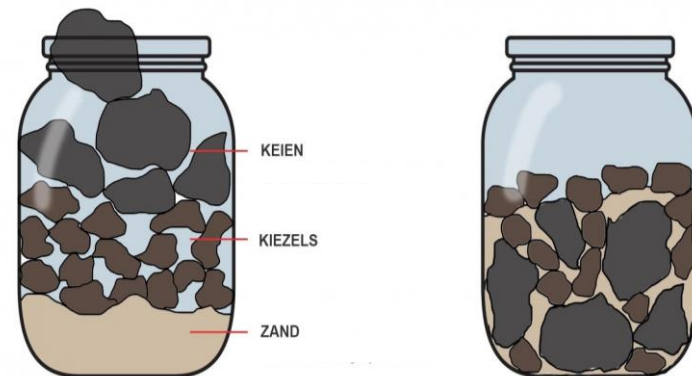
- “Leidende” criteria:
 - Asset-gedreven
 - Grote impact op de OR
 - Mogelijk voor een groter gebied
 - Kapstok voor andere opgaven

- Leidende opgave kan per gebied verschillen

- Meerdere voordelen

- Verder vooruit kunnen kijken
- Meer “vastigheid” in de programmering

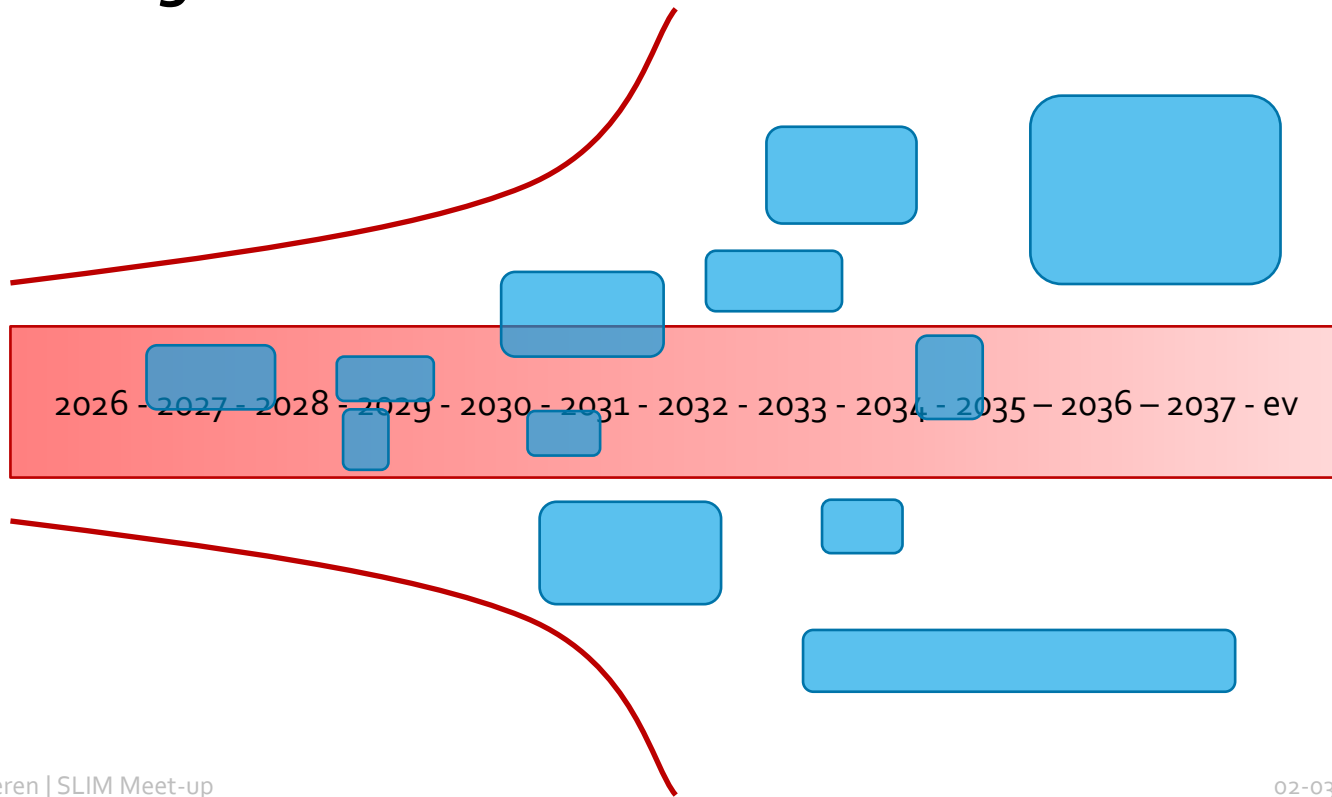
– Koppeling voor “tactische” opgaven, zoals Programma’s & en “kleinere” opgaven

Onzekerheid in de programmering

Hoeveel "vastigheid" kunnen we creëren?

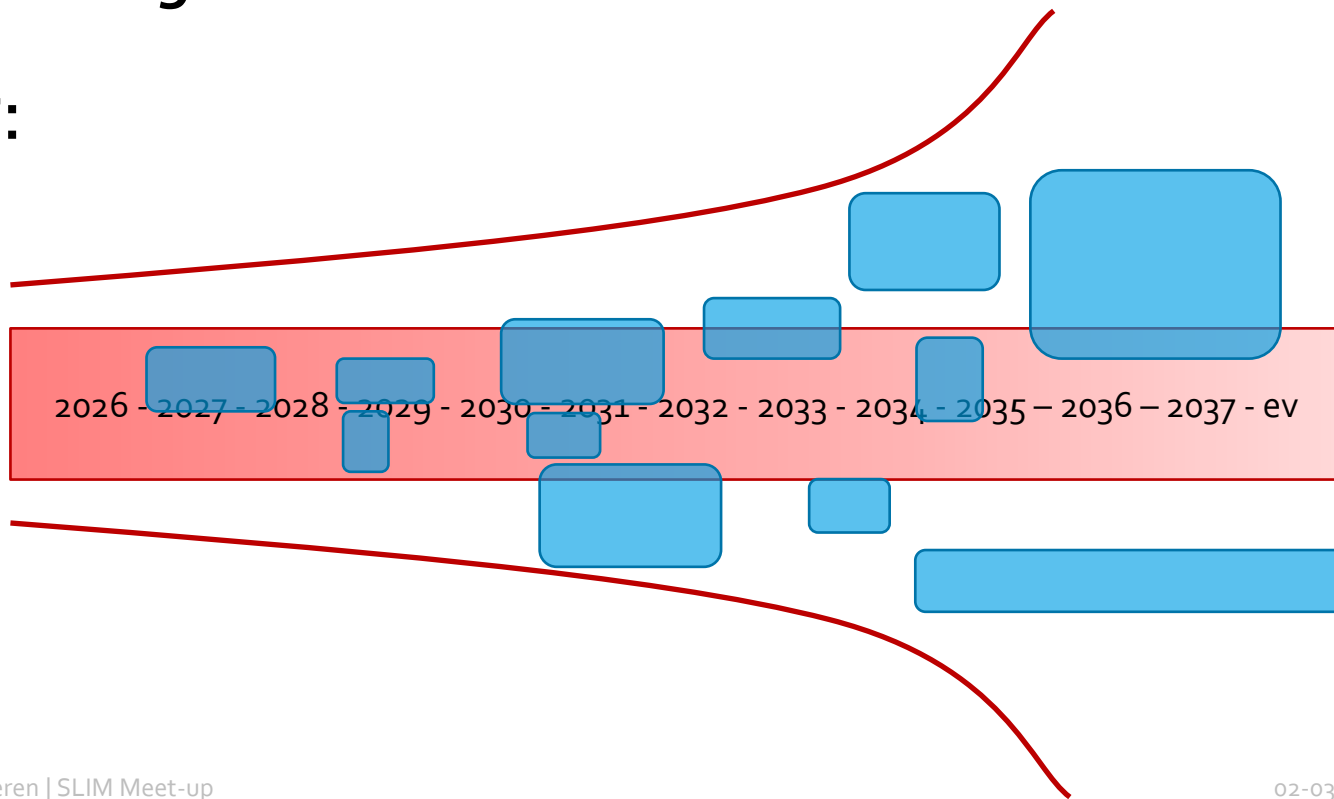
Van:

Onzekerheid in de programmering

Hoeveel "vastigheid" kunnen we creëren?

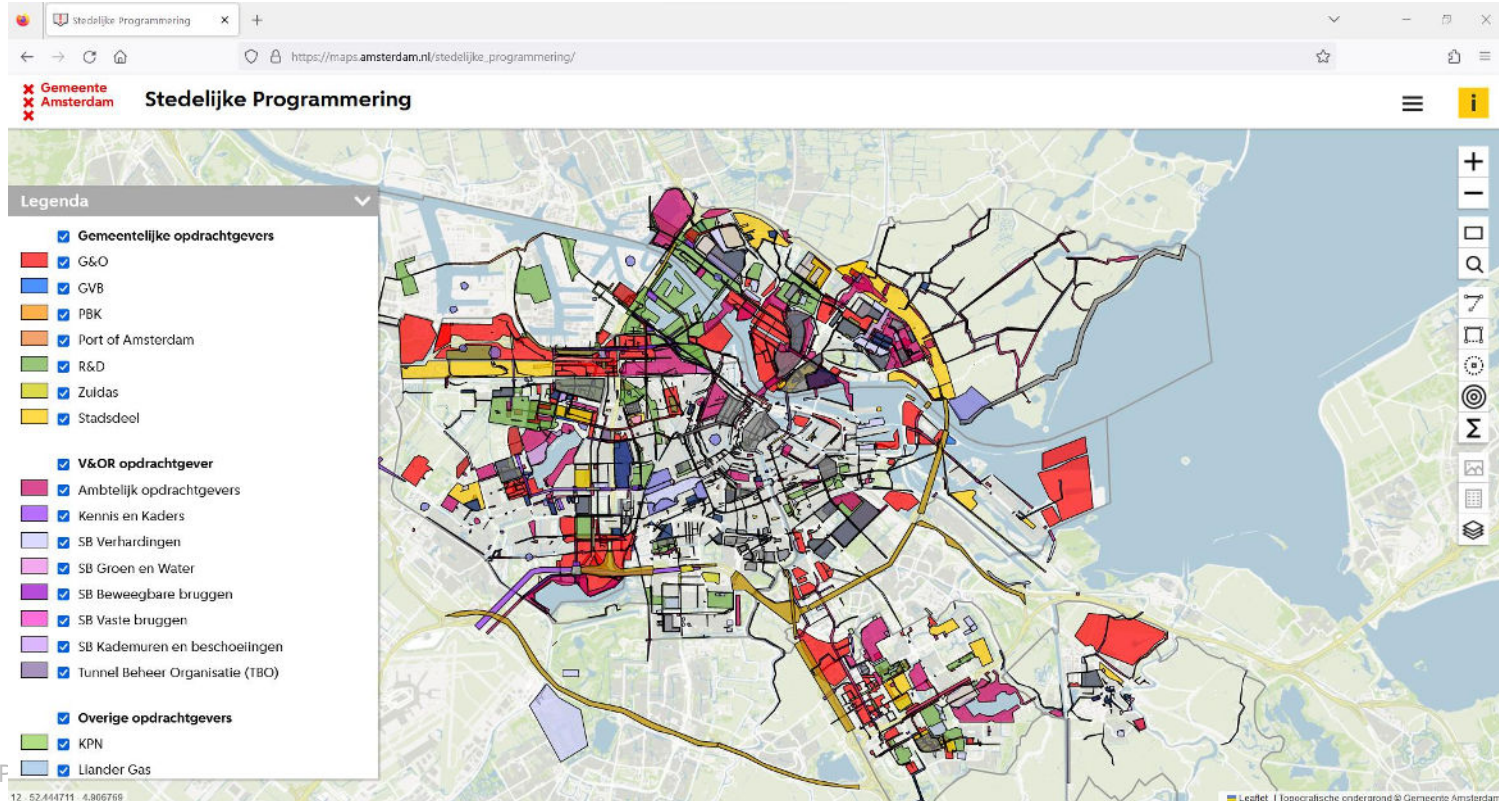
Naar:

Programmeerkaart

De plek waar de programmeringen samenkomen

Programmeerkaart

Waar is deze te raadplegen?

- maps.amsterdam.nl/stedelijke_programmering
- Gebruikersnaam: beperktgebruik
- Wachtwoord: UrbanProgram

Stadsprogramma

Wat is dat?

Het Stadsprogramma is een afgestemd overzicht van geprogrammeerde en impactvolle werkzaamheden in de openbare ruimte, inclusief aanvullende samenwerkingsafspraken. Deze zijn vastgelegd in Programmeervoorstellen. Daarnaast worden Kansgebieden en individuele programmeringen van de deelnemende partijen weergegeven voor het totaalbeeld.

- De mate van hardheid verandert gaandeweg in de tijd. We maken (indicatief) het volgende onderscheid:
 - 0 - 2 jaar vooruit; geprogrammeerd (hard)
 - 2 - 5 jaar vooruit; basisafspraken over programmering (medium)
 - 5 - 10 jaar vooruit; intenties voor gezamenlijke programmering (zacht)

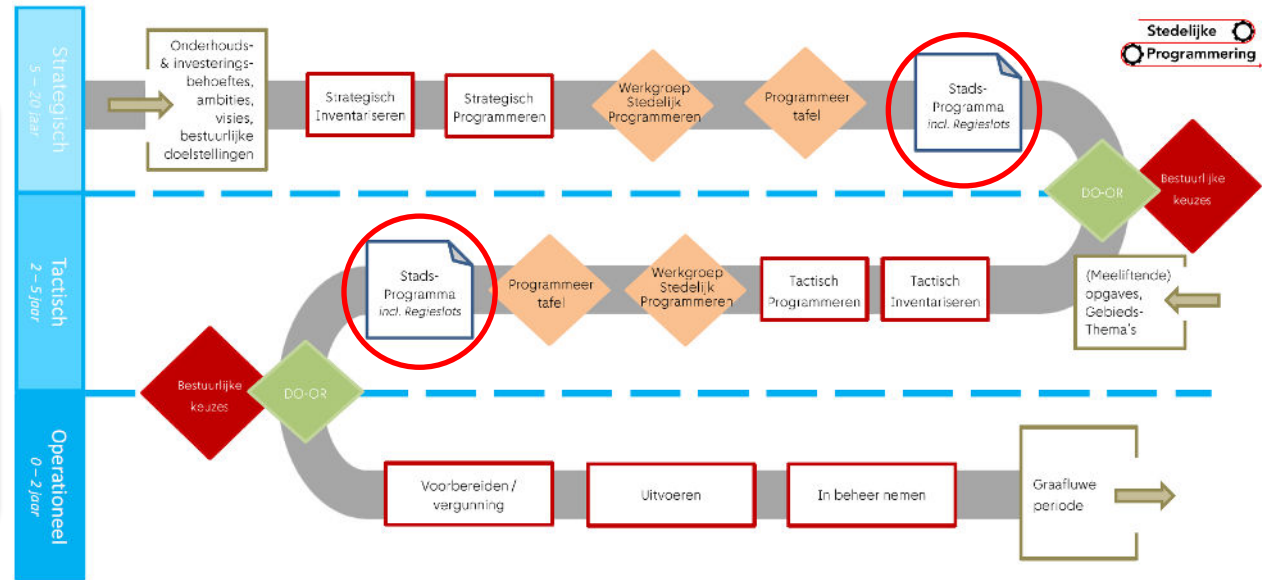
Nb. waarbij de doelstelling is om de hardheid steeds eerder in de tijd te realiseren.

- Vaststelling 1 of 2 keer per jaar. Nog nader vast te bepalen

Stadsprogramma

Wat is dat?

Het Stadsprogramma is een afgestemd overzicht van geprogrammeerde en impactvolle werkzaamheden in de openbare ruimte, inclusief aanvullende samenwerkingsafspraken. Deze zijn vastgelegd in Programmeervoorstellen. Daarnaast worden Kansgebieden en individuele programmeringen van de deelnemende partijen weergegeven voor het totaalbeeld.

V.14

Stadsprogramma

Waar is het Stadsprogramma te vinden?

- Het Stadsprogramma in een kaartomgeving:
maps.amsterdam.nl/stadsprogramma
Gebruikersnaam: beperktgebruik
Wachtwoord: UrbanProgram
- Onderliggende documentatie:
[MS Teams - Het Verbond - Stadsprogramma](#)

Stadsprogramma

Wat is de meerwaarde?

- Komen tot heldere en scherpe keuzes over de programmering i.r.t. verdeling werkzaamheden over de stad, capaciteit en middelen;
- Duidelijkheid over waar en wanneer er in de stad grootschalige werkzaamheden plaatsvinden en waar er graafluwte is (Regieslots);
- Periodiek worden programmeringen en samenwerkingsafspraken vastgelegd en daarmee geborgd;
- Geeft input aan de jaarlijkse begroting (P&C cycli) van partijen en biedt de mogelijkheid om verder vooruit te gaan programmeren;
- De vitale systemen komen in de knel als we de veelheid aan (vitale) opgaven niet integraal bekijken en aanpakken.
- Concrete uitwerking van 'Het Verbond';

Stadsprogramma

Waar bestaat het concreet uit?

- Afgestemde en geaccordeerde **Programmeervoorstellen**.
 - Deze Programmeervoorstellen worden daadwerkelijk vastgesteld in het Stadsprogramma.
- **Kansgebieden**; dit zijn gebieden waar uit een eerste analyse is gebleken dat er kansen liggen voor nadere afstemming. Deze zullen in een volgende cyclus van het Stadsprogramma nader uitgewerkt worden.
 - Deze Kansgebieden worden nog niet vastgesteld in het Stadsprogramma.
- Voor het totaalbeeld worden de **individuele programmeringen** van de aangesloten organisaties ook weergegeven in het Stadsprogramma.
 - Deze individuele programmeringen worden dus niet vastgesteld in het Stadsprogramma.

Programmeervoorstel *Wat is een Programmeervoorstel?*

- In een Programmeervoorstel staat welke partijen werk hebben in een gebied, wanneer de werkzaamheden uitgevoerd gaan worden incl. graafluwe periode (Regieslot) en wie verantwoordelijk is voor de coördinatie;
- Bij het opstellen van een Programmeervoorstel ligt de focus op de midden- en lange termijn (3-10 jaar voor uitvoering);
- Als alle leden van de Werkgroep Stedelijk Programmeren (WSP) een akkoord geven op het Programmeervoorstel kan deze – als onderdeel van het Stadsprogramma – worden vastgesteld in het DO-OR;
- In specifieke gevallen kan er gekozen worden voor verbijzonderde samenwerkingsvormen, zoals een Integraal Gebiedsplan (IGP).

Programmeervoorstel

Wat zijn de voorwaarden om opgenomen te worden?

- Aan welke voorwaarde moet een programmering voldoen om opgenomen te worden als Kansgebied, in een Programmeervoorstel en dus in het Stadsprogramma?
 - De organisatie / directie moet deelnemen aan het DO-OR;
 - Er is een gebiedsafbakening van de opgave;
 - Er is een jaartal / tijdsperiode toegekend aan de opgave.

Programmeervoorstel

Uitwerking: Aan welke voorwaarde moet een programmering voldoen om opgenomen te worden?

Niet opgenomen in Programmeervoorstel

*Wel opgenomen in Programmeervoorstel (blauwe vlak),
want gebiedsafbakening en tijdsperiode toegekend*

Let op: indicatieve voorbeelden

Programmeervoorstel

Welk opties voor een Programmeervoorstel zijn er?

- Onderstaande opties kunnen een vertrekpunt zijn bij het opstellen van een Programmeervoorstel:
 1. Grootschalige en gecombineerde werkzaamheden, bijvoorbeeld op buurtniveau.
 2. Grootschalige individuele werkzaamheden: waar een gebiedsgerichte aanpak mogelijk is en waar andere partijen niet meegaan in het werk.
 3. Gecombineerde werkzaamheden waar op bijvoorbeeld straatniveau nadere samenwerkings- en/of afstemmingsafspraken nodig zijn.

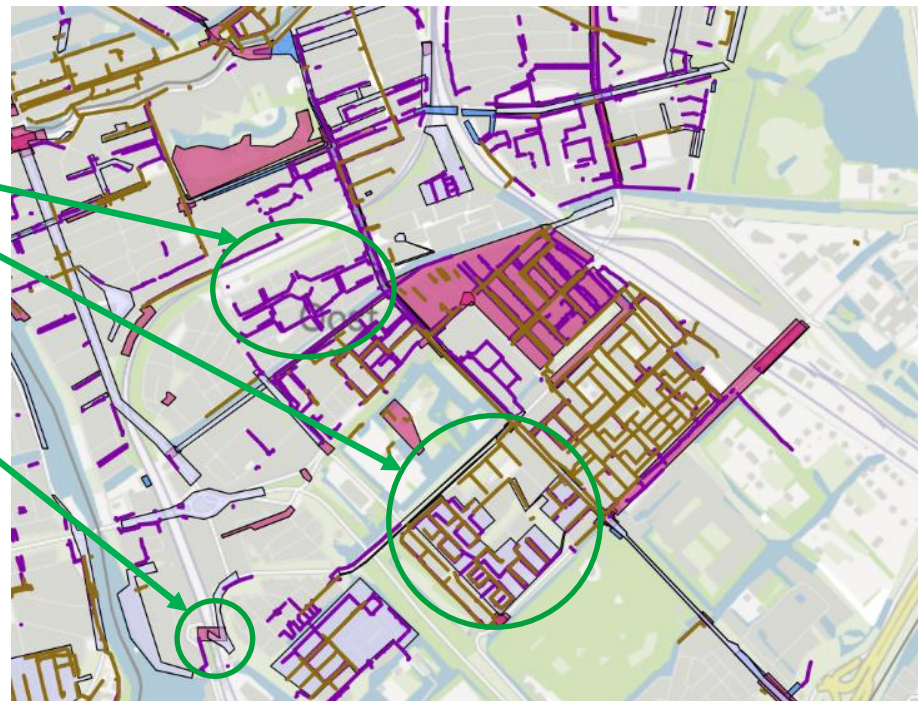
Programmeervoorstel

Hoe zien de verschillende opties bij het programmeren er uit?

Voorbeelden:

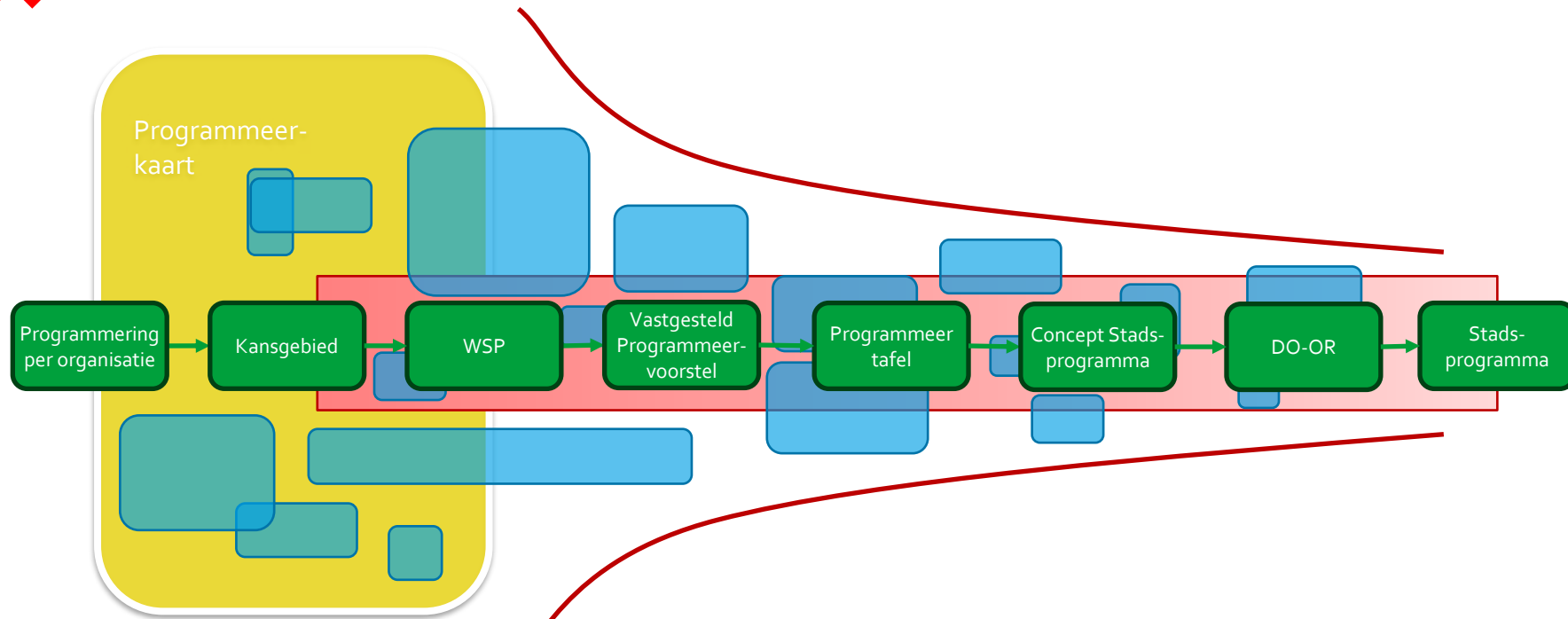
1. **Groot gecombineerd werk**,
Bijv. in Tuindorp Frankendael
2. **Grootschalige individuele werkzaamheden**
Bijv. werk Liander in de Oosterparkbuurt
3. **Gecombineerd werk op straatniveau**
Bijv. in de Overzichtweg

Voor deze drie situaties wordt (op termijn) een **Programmeervoorstel** gemaakt en afgestemd in een WSP. Indien akkoord worden deze gebieden opgenomen in het Stadsprogramma incl. **Regieslot**

Funnelproces komend tot het Stadsprogramma

Hoe zit het proces er visueel dan uit?

Rol van de WSP's

Wat doet de Werkgroep Stedelijk Programmeren in dit proces?

- Inhoudelijke afstemming van programmeringen vindt primair plaats in de Werkgroepen Stedelijk Programmeren (WSP's) die per stadsdeel zijn ingericht;
- De Procesregisseurs van Stadsregie analyseren de aangeleverde programmeringen en wijzen Kansgebieden aan waar grootschalige werkzaamheden gepland staan;
- Voor elk Kansgebied wordt een Programmeervoorstel gemaakt (zie dia 20);
- Partijen zijn zelf verantwoordelijk voor het bij Stadsregie aanleveren en actueel houden van programmeringen.

Rol van de Programmeertafel

Wat doet de Programmeertafel in dit proces?

- Het Stadsprogramma is een product van de Programmeertafel en zal periodiek voorgelegd worden aan het Directeuren Overleg Openbare Ruimte (DO-OR);
- Stadsregie zorgt dat de uitkomsten van de WSP's bij elkaar worden gebracht. Leden van de Programmeertafel zijn verantwoordelijk om binnen de eigen organisatie te controleren of het geprogrammeerde werk uitvoerbaar is (verdeling werkzaamheden over de stad, middelen en capaciteit);
- De leden van de Programmeertafel houden overzicht op het totaal aan Programmeervoorstellen (Regieslots) en sturen bij waar nodig.

✘ ✘ ✘ **Rol van het DO-OR** ***Wat doet het DO-OR in dit proces?***

- Opdrachtgever van het Stadsprogramma en deze periodiek vaststellen;
- Zorgen dat eigen processen aansluiten bij het Stedelijk Programmeerproces en dat juiste afvaardiging aanwezig is bij Programmeertafel en WSP's;
- Sturing geven aan dilemma's en/of knelpunten die voortkomen uit het programmeren van werkzaamheden en als escalatiemogelijkheid.

Rol van het DO-OR

Wat besluit het DO-OR over het Stadsprogramma?

- DO-OR besluit gaat over uitspreken commitment van de programmering en inzet capaciteit in de voorbereiding;
- Besluit over middelen ligt bij de verschillende Besturen;

Rol van de Stadsregisseur ***Wat stelt de Stadsregisseur vast?***

- De Stadsregisseur neemt het Stadsprogramma over en stelt daarmee de Regieslots van de Programmeervoorstellen vast.

Wijziging Programmeervoorstel na vaststelling

Wat gebeurt er bij een wijziging na de vaststelling?

- Mocht er na vaststelling Stadsprogramma iets wijzigen in het Programmeervoorstel dan is de betreffende partij zelf verantwoordelijk deze informatie te delen in een WSP. Daarna zijn er grofweg twee mogelijkheden:
 - Is het een wijziging waar Stadsregie EN partijen wel akkoord mee zijn (bijvoorbeeld schuiven GSU of toevoegen extra opgaven), dan wordt het Programmeervoorstel aangepast en zal bij een volgend Stadsprogramma opnieuw worden vastgesteld. Wijzigingen worden gebundeld in een notitie.
 - Is het een wijziging waar Stadsregie OF partijen niet akkoord mee zijn (bijvoorbeeld een partij trekt zich terug) dan heeft dat consequenties, zie volgende slide.

Consequenties

Van het niet naleven van afspraken in het Stadsprogramma?

- Grote wijzigingen na een vastgesteld Stadsprogramma (Programmeervoorstel) worden inzichtelijk gemaakt en voorgelegd aan de Programmeertafel. Als zij er niet uit komen dan zal er geëscaleerd worden naar het DO-OR;
- Nader te onderzoeken (Ontwikkelagenda) of we gezamenlijk sancties kunnen afspreken bij het niet naleven van eerder gemaakte samenwerkingsafspraken.

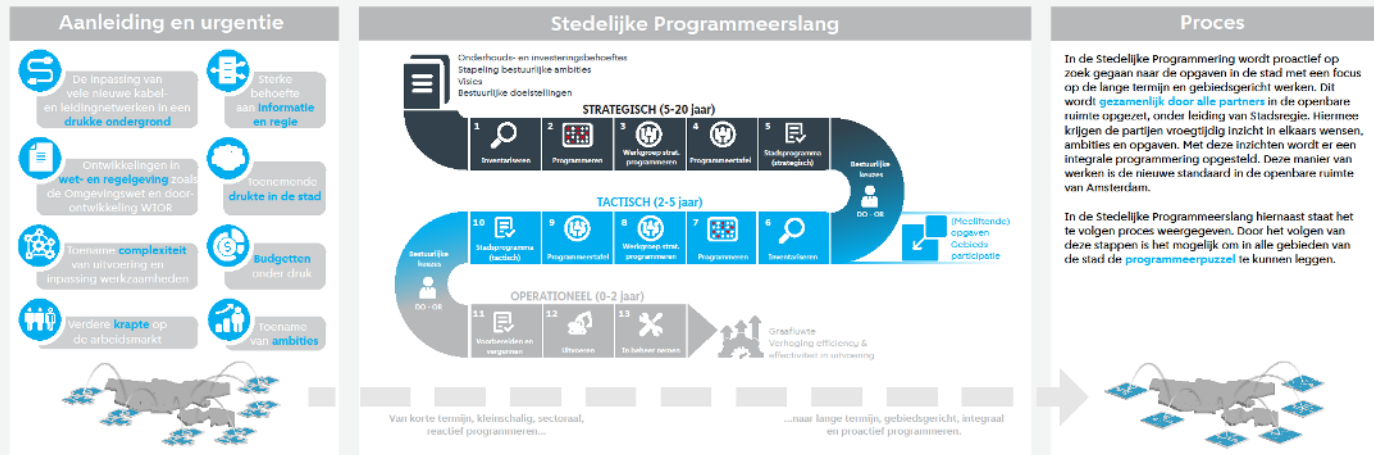
Infographic

Stedelijk Programmeren in 1 oogopslag

Dubbelklik
voor grotere
versie

Stedelijke Programmering

Door verschillende ontwikkelingen is er meer dan ooit de urgentie voor een gestructureerde werkwijze voor de vele werkzaamheden in de Amsterdamse openbare ruimte. Om de stad op een gezonde manier verder te laten groeien, is er een nieuwe toekomstbestendige manier van werken; de Stedelijke Programmering.

Beoogde resultaten

Effectieve realisatie van maatschappelijke beleidsdoelen zoals voor energie, bereikbaarheid en leefbaarheid.

Doelmatige inzet van schaarse middelen, zoals ruimte, menskracht, bouwstoffen, energie en publiek geld.

Overzicht van welke werkzaamheden waar plaatsvinden en **inzicht in het tijdsplan en verwachte kosten**.

Zo **min mogelijk overlapt** voor bewoners, ondernemers en bezoekers, door projecten gelijktijdig uit te voeren of goed op elkaar af te stemmen.

Weloverwogen en **integrale besluitvorming** door bestuurders door vroegtijdig mogelijke kansen en knelpunten te kunnen identificeren.

